

Fra første vift til fast fisk

Vi følger en absolutt fersking i fluefiske, fra utstyrsvalg via kastetrening til jomfrufisken tar tørrflua og landes.

«**P**erfekt sett for å komme i gang med fluefiske» lover

Biltema i sin reklame for et fluefiskesett til smått utrolige 269 kr (test i AoF 6/13), og billigkjeden føyer seg dermed inn i en etablert markedsføringsstrategi: Begynner = billig. Vi kan forstå den om man tenker at den vordende fluefisker er en skoleelev som må knuse sparegrisen for å servere dunkroker i lovende vak, men ellers er det vel ingen grunn til å anta at ferske fluefiskere er mer fattige enn de som allerede er bitt av basillen – snarere tvert i mot. I annen sport vil det ofte være slik at dyrt utstyr er krevende og forbeholdt spesialistene. Du kjøper for eksempel ikke en replika av Aksel Lund Svindals racing-ski til en som skal pløge i barnebakken. Men om vi holder alle former for casting utenfor, mener vi at en god fluestang for en proff også er ei god stang for en blodfersk amatør. Bildet blir mer nyansert når det kommer til snører, men i all hovedsak gjelder imidlertid: Lett å kaste med = godt å fiske med, og som regel en betingelse for toppkarakter i våre utstyrstester.

Terje Bomann-Larsen

Tekst og foto

VALGETS KVAL: Sett fra Biltema koster 269 kr. komplett. Orvis Helios 2 med Guideline Haze snelle og Zpey Ultimo snøre kommer tett på 10000.- når fortom og backing er plusset på. Ingen tvil om at det dyreste oppsettet gir raskest læring, men du kommer like langt for halve prisen!

Vi som tester for Alt om Fiske har imidlertid holdt på lenge, så for oss å si hva som egner seg for noviser blir i beste fall kvalifisert gjetning. Vi kan ikke bruke rene nybegynnere i ordinære tester, men har fått med oss Henriette Jordheim på et lite eksperiment som vi håper kan gi en pekepinn om hvilket utstyr som gir mest mulig friksjonsfri læring for en som stiller med blanke ark. Om Henriettes fiskefering er heller tynn

har hun solid bakgrunn fra andre sportsgrener som ski, sykkel, windsurfing, klatring, og ikke minst dans. Hun er altså vel vant med teknisk trening – til å se og gjenta bevegelser med riktig rytme. Et bevisst og kresent forhold til utstyr har hun også etter noen år som ekspeditør hos Oslo Sportslager. Vår tilnærming til flueutstyret handler ikke bare om pris, men også om stangaksjon og snørevalg.

LEKSJON 1: GRUNNKAST

Første økt går ut på å løfte snøret fra plenen, sette bakre stoppunkt og legge det ut igjen uten luftkast eller retningsendringer. Akselerasjon og bråstopp langs en mest mulig rett linje skal utføres med settet fra Biltema. Ideelt skal hele klumpen være utenfor toppringen, men den er her 11,5 meter, og det er for langt så vi må starte et stykke innpå. Da blir snøret i letteste laget for å spenne opp den stive stanga med toppaksjon, og framgangen uteblir.

Den kommer når vi går fra billigst til best - til en Orvis Helios 2 mid flex satt opp med Loop Evotec 85 i klasse 5 (klumpvekt 12 gram), som ble kåret til det mest lettcastede kortklumpsnøret i vår test i nr 6/12. Nå blir det mulig å holde hele klumpen ute, og den jevne, relativt dype halvaksjonen forteller Henriette tydeligere hva hun holder på med. Ulikt de fleste begynnere finner hun raskt det bakre stoppunktet, og skaffer seg et godt utgangspunkt for framkastet. Når timingen sitter legger hun ut hele klumpen på 8,5, og skyter 2-3 meter løslinje. Vi går ned en klasse, og bytter til Guideline Lpxe 9 fot #4, satt opp med kortklumpsnøret Presentation fra samme produsent. Selv om snøret fortsatt er AFTM 5, veier den 8,2 meter lange klumpen bare 10,5 gram. Det overbelaster aldri stanga, men gir klare tilbakemeldinger. Aksjonen i Guidelinestanga er ikke fullt så dyp som hos Orvisen – mer klassisk halvaksjon – men også dette er en kombo Henriette trives med, til halve prisen av Helios 2. Så langt har læringskurven pekt stabilt oppover, og med de beste kastene legger hun den imaginære flua godt forbi 15-metersmerket.

Nå gjelder det å handle mens hun ennå kan kalles nybegynner, så jeg gir henne en Sage Circa 479-4. Stengene hun hittil har tatt i kan alle karakteriseres som raske, men Circaen er noe helt annet: Den har tilnærmet helaksjon og jobber ned mot korken, også med minimal snørebelastning. Dette er min egen favoritt for presise kast under trange forhold, men for Henriette funker den dårlig. Ei stang som er så var for impulser tilgir ingen feil, og Circa 479-4 framstår som unntaket fra regelen om at ei god stang for rutinerne også er god for den ferske. Circa-serien til Sage skiller seg klart fra det meste på dagens marked, men jeg har med en Guideline Fario 9 fot #4 som også må regnes blant de dypere, selv om den er klart stivere i rota enn Sage Circa. Også denne setter jeg opp med Guideline Presentation WF 5, og allerede etter noen få kast har Henriette funnet sin favoritt. Til slutt går vi tilbake til settet fra Biltema, og nå strekker hun ut en grei snørelengde også med dette. At det ikke går like langt som med de øvrige skyldes i første rekke den litt for lange og lette snøreklumpen. Stanga funker, men Henriette opplever den nå som ganske «dau», og merker at hun må bidra mer med egen muskelkraft.

Vi skal ikke trekke bastante konklusjoner utfra dette lille eksperimentet, men som forventet, er det ingen grunn til å spare på kronene. Har du råd, og vet at du vil satse, kan du like gjerne gå for det dyreste, men den eventuelle forskjellen på ei stang

TØRRFLUEKAST: For den uinnvidde kan dette kastet se rart ut, men her er Henriette i gang med å heve stanga for å skape «slakken» som kreves for et langt flyt.

TØRRFLUEKAST 2: Stanga er senket, og kastet snart ferdig fisket ut, men fortsatt er det litt igjen av «slakken» under stangtoppen.

til 7000 og en til 3000 vil du nok ikke merke før du blir mer drevne. Stenger i lavere prisklasser kan du også ha glede av lenge, forutsatt at de er riktig bygget – med jevn aksjonskurve. Når det gjelder den, synes det fornuftig å holde seg på den brede vei – i området halv- til trekvartaksjon. Både hel- og toppaksjon har sine bruksområder,

men opplæring av begynnere er ikke blant dem. Det har også vært hevdet at man ikke bør starte med for lett AFTM-klasse, men Henriette håndterte begge nifotterne i #4 helt fint, så innenfor de vanlige ørretklassene er det viktigere å se på hva slags fiske du skal bedrive, enn å tenke ferdighetsnivå. Viktigere er det at snøret ikke er for lett for stanga. De kompakte kortklumpene vi brukte er helt perfekte for formålet. Siden de som regel er litt overvektige >

GOD KLARING: Henriette har startet opptrekket med stanga lavt, og rekker å spenne opp framkastet før snøret lander i vegetasjonen bak.

duger. Den perfekte plassen for min elev fant jeg der strømmen glir jevn og rolig i en slak sving inn til et åpent jorde. Her kan vi drive innledende tørrtrening på gress før vi går ned på bredden og knytter på flua. Så langt har Henriette ikke gjort et eneste luftkast, men skal vi få flua ut til fisken, kommer vi ikke utenom noen blindsleng. Det handler altså om å løfte snøret fra vannet, dreie kroppen og bak-kastet i posisjon for å legge framkastet i ny retning. I den nye retningen skal hun legge inn et luftkast for å gjenopprette den rette linja så flua kan leveres med presisjon foran fiskens standplass. Etter å ha vinklet kastene fram og tilbake på jordet til det sitter, er det enda et moment som skal øves inn før hun kan fiske «på ordentlig». Et perfekt kast på jordet kan være ganske ubrukelig i elva, for når flua skal drive lik et insekt, minst mulig påvirket mot en ventende ørret, er det ikke noe poeng at snøre og fortom ligger rakt som en spiker i strømmen. Da vil flua begynne å stripe på tvers straks etter landingen, og presentasjonen er spolert. «Perfekt» vil her si at flua lander foran fortom og snøre som ligger i løse bukter og kan strekke seg ut mens flua driver fritt med strømmens hastighet. Det som avgjør rekkevidden er ikke kastlengden i rett linje fra fisker til flue, men hvor langt flua får drive innen snøret strammes opp av strømmen. Trikket går ut på kaste skrått nedstrøms, og når framkastet er avsluttet, heve stangtoppen oppstrøms mens skytelina glir gjennom stangringene. Det er viktig å utføre dette før flua lander, så teknikken er enklere å utføre ved lange enn ved korte kast. Når snøret har tatt vannet, og stanga senkes etter i kastretningen, skal løse snørebukter slynge seg under stangtoppen. Henriette trenger ikke mange forsøk før hun får til å kaste med «slakk» og flua får noen lange, fine flyt. Det mangler bare en regelmessig vakende fisk som kan komme opp og godkjenne serveringen, men ennå er det tidlig, og insektlivet innbyr ikke til vakfest.

Selv om vi har valgt å kaste på en strekning med åpent rom for bak-kast, er det en viss høyde på brinken, og fullt mulig å kroke gresset, men det skjer bare en enkelt gang, og det er absolutt godkjent! Henriette redder seg først og fremst på å starte opptrekket tidlig, med stangtoppen lavt slik at hun rekker

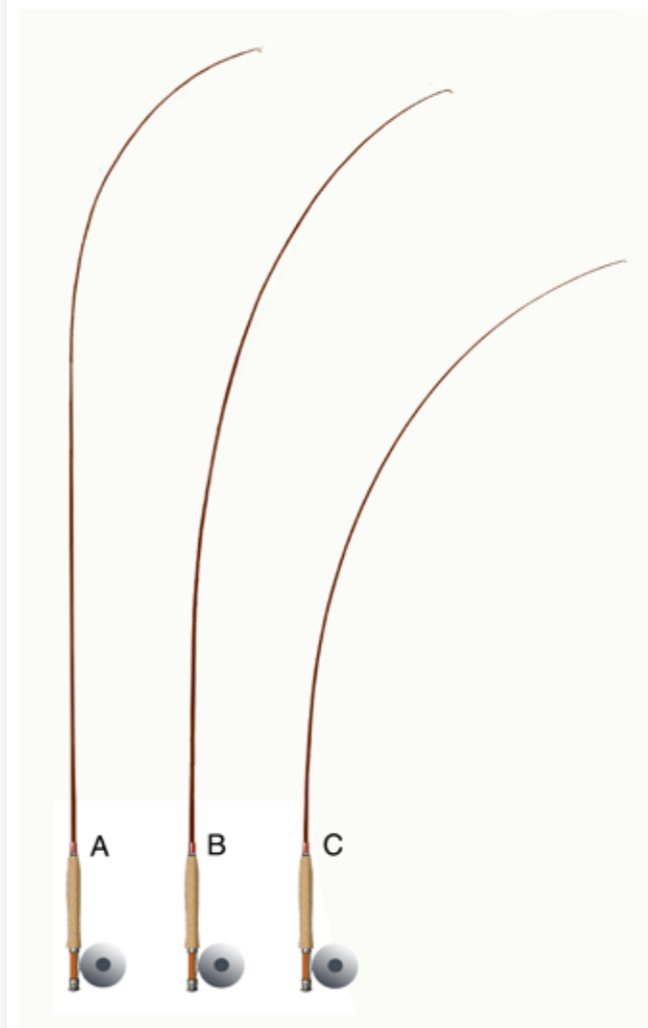
LEKSJON 2: VI NÆRMER OSS ELVA

Hittil har treningen foregått på plen, men nå må jeg finne en arena med tilgang til rennende vann. Å kaste på gress eller stille vann er OK, men kast er ikke det samme som presentasjon, og skal du lære å presentere tørrflue på elv, er det bare rennende vann som

i forhold til AFTM-tabellen, går det greit å holde seg til klassen som er oppgitt på stanga, men er klumpen relativt lett – som Guideline Presentation – kan du vurdere å gå opp en klasse. Når kastingen går bedre vil du gjerne ha en lengre klump med større rekkevidde, men fortsatt har du nytte av kortklumpen til fiske på plasser med begrenset plass til bak-kast.

Noen faguttrykk

– kort og enkelt

Stangaksjon: handler om hvor mye av klingens som jobber ved normal belastning (fig. 1). Av de stengene vi har benyttet her, har Biltema en typisk toppaksjon (A), mens Sage Circa ligger nær helaksjon (C). De øvrige kan karakteriseres som plus/ minus halvaksjon (B), og det er i dette området du finner de fleste moderne fluestenger.

Klump og skyteline: Et moderne weight forward (WF) fluesnøre består av en tykk og en tynn del. Den tykke øker gradvis i diameter fra spissen (fronttapering), så følger en jevntykk del før den igjen smalner av (baktapering). Denne delen kalles klump eller belly, og utgjør kastevekta. Bak klumpen følger en jevntykk, tynnere del som kalles skyteline.

AFTM-klasser: I fluekast er det snøret som utgjør kastevekta, og AFTM-klassen forteller enkelt sagt hvor tungt snøret er. Også stengene er merket med AFTM-klasse, så om du kjøper stang og snøre merket med samme klasse skal du få et perfekt oppsett. AFTM 4 og 5 er de vanligste klassene for ørretfiske i norske elver og vann.

å sette det bakre stoppunktet før snøret sveiper ned i grønsakene. En annen grunn er at hun fra første treningskast av har vennet seg til å kaste med færrest mulig luftkast. Hvert luftkast gir risiko for feil, og bør holdes på et minimum!

LEKSJON 3: DEN PERFEKTE TRENINGSBANEN

For mange fluefiskere søker for tidlig til navngjetne elver som Hemsila, Holselva eller andre der det er mulig å lande drømmefisken. Problemet er at det er langt mellom de gromme vakene. Mye tid går med til venting, og når det endelig skjer stiger pulsen i taket. Da er det fort gjort å gjøre en sleivete presentasjon og misse på den ene sjansen du kanskje får. Fiskekortet er dyrt, frustrasjonen stor, og læringskurven forblir flat. Når kilos- eller tokilosgrensa skal brytes, er det en fordel å ha trent litt, og i vårt langstrakte land finnes utallige anonyme småelver med mye småfallen bekkørret der fisket er helt eller nesten gratis. Dette er ypperlige «treningsbaner», og Henriettes tredje økt blir lagt til en slik. Det er nemlig ingenting du lærer mer av enn kontakten med fisk. På stedet jeg har valgt gjør elva en skarp sving, og i ytterkant av denne har det dannet seg ei lita lone med stille vann. Henriette tar oppstilling på en liten odde der hun kan velge fritt mellom strøm og stille uten å flytte seg mange meter. Bortsett fra ei lita furu, er det ingen ting som hindrer bak-kast. Både i strømmen og i lona går fisken helt inn til myrtorva, så det er viktig å holde seg godt innpå for ikke å skape panikk i kulpen. Men selv om hun står tre meter fra kanten, er Henriette vel kvalifisert til å presentere ei tørrflue

PERFEKT TRENINGSBANE: Strøm til høyre, stille vann til venstre, og rikelig med bitevillig og vakende ørret på begge kanter.

DER SITTER 'N: Timingen i tilslaget stemmer, og jomfrufisken er fast.

godt nok for småtassene som vaker på alt som måtte finnes av småkryp i vannfilmen. Helst hadde jeg sett at det sto noen «steady risere» i strømmen, men det er klart mer aktivitet i lona, så vi går for å legge flua i vakbanen til en av de nærmeste. Etter noen halvgode forsøk lander flua lett og pent i et lovende område. Der får den ikke ligge lenge før den forsvinner i en ring. «Der tok den!» utbryter jeg, men Henriette reagerer ikke. Det som ligger i ryggmargen på en hver durkdreven tørrfluefisker, er ingen selvfølge for en som har sin smule erfaring fra slukfiske. Hun ser ut som et levende spørsmålstegn da jeg sier at hun må gjøre tilslag. For å illustrere legger jeg min egen flue i et vak. Småtassen tar, og jeg strammer opp så den bakser en meter innover i vannskorpa før kroken løsner. «Det handler om å stramme opp snøret så kroken setter seg», forklarer jeg. Hun får noen sjanser til før timingen stemmer og jomfrufisken er fast og kan kjøres inn mellom torvtuene og heves i triumf. Hverken lengde, vekt eller K-faktor er egnet til å imponere, men den er den første. Den er tatt på tørrflue, og en konkret bekreftelse på at noe er gjort riktig. «Persen» er satt, og den kan helt klart forbedres. Det kan også kasteteknikken og alle andre aspekter av fluefiske, men Henriette er i gang. Og det er vel noe av sjarmen med fluefiske: Du kan trene deg god, men ferdig utlært blir du aldri.

KJØRING: Kampen er raskt over. Nå gjelder det å buksere fangsten inn mellom torvtuene.

JOBBER GJORT: Henriettes første er hverken stor eller feit, men hun har all grunn til å være fornøyd med innsatsen.